

Ds Oane Reitsma

tekst: **Genesis 18,, 16-32**

(evangelielezing: Lucas 11, 1-10)

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

‘Heer, leer ons bidden!’, vragen de leerlingen aan Jezus. Wij stellen vandaag dezelfde vraag: wat is bidden?

We hebben vele soorten van gebed. Gebed bij de maaltijd. Gebed bij het opstaan of bij het slapengaan – als kind krijg je dat mee. Dankgebeden: ‘dankuwel God dat het mij of mijn kinderen goed gaat’. Vragen zonder antwoord: ‘waarom overkomt *mij* dit, God?’ Smeekgebeden. Meditatie is een vorm van gebed; schuldbelijdenissen waarin je jezelf klein maakt voor God, en vertelgebeden, waar je aan Hem voorlegt wat je bezighoudt (zonder specifiek iets te vragen) en zelfs een verontwaardigde vloek is een vorm van gebed – van communicatie met God. Misschien is muziek maken bidden, zingen zeker, wist de oude Augustinus al. Sommigen zeggen: ik beperk het gebed niet tot één handeling per dag, maar ik probeer dat mijn hele levensinstelling als een gebed tot God is.

Bidden kun je alleen doen of samen. Het mooie aan het gebed is dat het iets is dat in alle religies in een bepaalde vorm bestaat, en dat er het minste onenigheid over is. Waar kerken in de geschiedenis uiteen zijn gevallen in vele richtingen, stromingen, denominaties en gezindten, blijft vaak één ding wat we wèl samen kunnen doen, zelfs met andere religies, en dat is: bidden.

Terug naar de vraag: hoe te bidden? In de Bijbel worden ons vaak dingen uitgelegd aan de hand van verhalen. Ik denk dat dat prachtige verhaal over Abraham ons iets wil vertellen over wat gebed is, over communicatie met God.

Weinig personen in het Eerste Testament gaan met God om als Abraham. Vrienden zijn het bijna geworden, vrienden op de levensweg. Èn er blijft verschil. Er blijft afstand, of beter; eerbied. Zojuist hadden drie mannen samen met Abraham pannenkoeken gegeten, voor Abrahams tent, bij de terebinten van Mamré. Er was hun een kind aangekondigd door deze mannen. Sara had gegiecheld... Abraham doet, als goed gastheer, deze bijzondere gasten uitgeleide. Twee van hen lopen door als de Heer met Abraham gedeeld heeft het lot dat Sodom en Gomorra wacht. Alsof die twee al voorbereidingen treffen in Sodom voor het onvermijdelijke wat de loop van de geschiedenis in petto heeft voor deze stad.

En dan wordt het intiem. Als die twee weg zijn en de Heer alleen met Abraham achterblijft. En dan kom je op een zeer menselijke vraag: helpt bidden? Kan ik de loop van de geschiedenis veranderen door te bidden? Is dat lot, dat mij overvalt omkeerbaar? Dat ik niet meer ziek ben? Dat mijn kinderen niks zal overkomen? Dat ... (vul maar in)? Helpt bidden? Het flauwe antwoord is dat je achteraf nooit zult weten hoe het anders gelopen zou zijn dan hoe dingen gelopen zijn. Maar daar is nog wel wat meer over te zeggen.

Abraham durft nogal. Hij begint handjeklap met God, als ware het een veemarkt. Zóveel – nee, zóveel. Maar dan moeten we beter lezen. De Heer doet geen tegenvoorstellen. Hij luistert en reageert. Probeert Abraham het op een akkoordje te gooien met God? Zoals wij soms zouden *willen* dat we het op een akkoordje konden gooien met ons lot, met het leven, met de dood. Met God... ‘Waarom overkomt ons dit?’ Maar nee, God laat zich nou ook weer niet voor karretjes spannen.

‘Mag je God *alles* vragen?’ was vorig jaar een stuk van de preses van onze landelijke kerk. In de winter hebben we het ook in de kerkenraad besproken als bezinningsonderwerp. ‘Ja,’ zou ik zeggen, je mag alles vragen. Maar niet alle vragen zijn gerechtvaardigd. Ik kan wel om regen bidden voor mijn tuintje vanmiddag, maar God draait geen verzoeknummertjes.

Wèl luistert God. Hij legt Abraham geen strobreed in de weg de vragen te stellen die hij wil stellen. Hij geeft als een goede vriend Abraham alle ruimte. Kom maar. Zeg het maar wat je op je hart hebt. Vraag maar. En God reageert. 'Nee, ik zal het niet doen omwille van die vijfenveertig. Nee, Abraham, ik zal het niet doen omwille van die veertig. Dertig. Twintig. Ja, Abraham, ik begrijp je verhaal, ik snap je zorg ten volle. Ik zal het niet doen omwille van die tien.' En dan stopt het. Want in het gebed moet er altijd ruimte blijven voor het geheimenis van God. We kunnen, ook in gebed, niet alles wat we willen tot op de millimeter te weten komen, het is in openheid aan God voorleggen, maar er blijft altijd een ruimte voor 'uw wil geschiedde'.

Uit dit verhaal leer ik vijf dingen over gebed. De eerste twee noemde ik al. God luistert. Met andere woorden: bidden is je eigen gedachten uitspreken en door ze uit te spreken op een rij zetten. Je eigen hoofd ordenen. Maar opent zich niet een hele dimensie als je daarbij het vertrouwen mag hebben dat er een luisterend oor is? Ergens, aan de overzijde. Dat het niet een eengesprek is? Dat is de kracht van gebed: je praat in je eentje. God praat niet terug op de manier waarop wij praten. Maar nooit, nooit is gebed een monoloog, maar altijd een dialoog.

Twee: God reageert. Nee, Hij doet niet meteen wat wij graag zouden willen. Maar hij reageert eerst in stilte. Door te zeggen: 'zeg het maar. Tegen mij mag je alles zeggen. Met mij delen wat je zelfs met andere mensen niet deelt. Je bent welkom. Wat zijn je zorgen?'

Drie: bidden verdiept je eigen (levens)ervaring. Ik bedoel dit. In pastorale gesprekken is er vaak een thema aan de orde. Een vraag, een gevoel, een emotie. Verlies, verdriet, boosheid. En samen, pastor en parochianer verkennen wat er aan de hand is. Verdiepen. 'Waarom ben je boos? Op wie richt zich dat? Wat doet het met jezelf dat je je zo voelt? Of: waarom heb je verdriet? Heb je dat gevoel eerder gehad? Heb je eerder met verlies te maken gehad? Op welke manier?' Je verdiept de ervaring. En verkent de gevoelens samen. Dat gebeurt in gebed ook. 'Het moet niet gebeuren,' dacht Abraham, 'dat Sodom vernietigd wordt.' Een primair en intuïtief gevoel: 'het moet niet!' 'Waarom niet?' 'Omdat er rechtvaardigen zijn (mijn neef Lot)!' 'Maar de rest van de stad verspreidt alleen maar kwaad!' 'Maar als er nou vijftig zijn, God?' 'Veertig.' Het verheldert je eigen vraag. De dialoog helpt je verder je eigen primaire gevoelens te beredeneren, te verkennen, uit te diepen. En zo kom je dicht bij jezelf en dicht bij de kern van de zaak wat goed zou zijn voor deze wereld.

Vier: gebed verdiept je relatie met God. Ook hier trek ik de vergelijking met pastoraat. Als ik als predikant bij iemand op bezoek kom, hoef ik nooit vanuit een leegte een gesprek te beginnen. Nee: er is al een gesprekspartner met een verhaal. Alleen door vragen kom ik dat verhaal op het spoor. Maar nooit hoef ik in een vacuüm te beginnen. Zo is het met God. Een levend en regelmatig gebedsleven maakt dat je nooit vanuit het niets hoeft te beginnen ('ik heb geen woorden, wat moet ik nu zeggen tegen God?'). Abraham kende deze Ene al en herkende hem toen hij opnieuw voor de tent stond. Je praat niet met een onbekende. Je zet gewoon iedere keer als je bidt het gesprek voort. En dat brengt me op punt vijf (belangrijkste!): God gaat aan het gebed vóóraf. Hij heeft de relatie al gewild vóórdat jij Hem opzoekt. Kijk maar: voordat Abraham begint te vragen, heeft God al besloten het met Abraham te delen. 'Waarom zou ik het voor mijn vriend Abraham geheimhouden wat ik van plan ben?' Gebed is niet geïsoleerd van het leven, van ons bestaan, maar vloeit eruit voort. Voordat wij spreken heeft God al geluisterd.

Afgelopen woensdag hadden wij Zomerzin. Het ging over gebedsteksten in het Liedboek. En daar hadden wij het erover dat je nooit alleen bidt, maar dat, wanneer je bidt, de hele kerk met je meebidt, zoals ook jij namens de kerk bidt. Een goede katholieke collega en Augustijner monnik, zei het altijd zo tegen mij: 'als ik het angelusklokje hoor luiden, dan ga ik niet bidden, maar *dan begint het te bidden in mij*.' Zozeer was gebed verweven geraakt in zijn dagelijkse wezen.

Eigenlijk is de stem van de Kerk de stem van Christus die in ons bidt. En daarom is dat Onze-Vader-gebed zo belangrijk geworden in het christelijke geloof. Wij bidden met Christus mee, hij bidt in ons tot de Vader. Het gaat er niet om dat we die exacte woorden nabidden – hoewel een prachtige liturgische traditie – maar Hij legde erin een grondslag voor de intentie waarmee wij mogen bidden:

- 'Vader': de relatie waarmee we met God zijn verbonden als zijn 'kinderen'
- 'laat uw Naam geheiligd worden': weten wie je voor je hebt: Hij die groter is dan ons
- 'Laat uw Koninkrijk komen': het gebed is gericht op een gehoopte hoopvolle toekomst

- 'Geef ons het brood dat we nodig hebben': we bidden niet zomaar: doe ons recht, Heer!
- 'Vergeef ons onze zonden': wij realiseren dat wij mensen zijn en dat het altijd anders had gekund
- 'want ook wijzelf vergeven iedereen die ons iets schuldig is': wij doen ook ons best om ons voor die toekomst in te zetten door ons te richten naar die ander
- 'en breng ons niet in beproeving': stuur ons niet met een kluitje in het riet.

Als wij in die Geest blijven bidden, verdiepen wij onze relatie met God. Als Abraham met zijn Grote Vriend. Klopt en er zal worden opengedaan.

In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Amen.

lied 894 *Wanneer ik zoek naar woorden en niets dan stilte vind ...*

Deze preek is gepubliceerd op <http://pgenschede.nl/preken>

Gelieve deze preek alleen voor persoonlijk gebruik aan te wenden, en niet zonder overleg met de auteur voor verdere publicatie of verkondigingsdoeleinden te gebruiken.